



Vlaanderen
verbeelding werkt

Ruwe berk; zilverberk

Latijn: *Betula pendula*

Frans: *bouleau verruqueux; bouleau blanc*

Engels: *silver birch, European white birch*

Afbeeldingen





Vlaanderen
verbeelding werkt

Waar

- De ruwe berk is een lichtboomsoort.
- Het is een klimaatvage pionierssoort die heel lage eisen stelt aan de rijkdom en de vochtigheid van de bodem.
- Deze boom heeft wel een voorkeur voor open, losse bodems.

Bestuiving

- De bestuiving gebeurt vooral door de wind. Dit stuifmeel is sterk allergene. Het werkt bij de mens in op de slijmvliezen van neus en ogen. Dat leidt tot een hooikoortsachtige reactie.
- In de duinen zorgt het zilveren fluitje (een solitaire bij) voor de bestuiving van de boom.

Nut

- Sijzen en barmsijzen zijn verzot op het fijne zaad van de ruwe berk.
- Net als andere bomen leeft de berk in symbiose met schimmels. De vliegenzwam en de berkenboleet zijn schimmels die je vaak bij berken aan kunt treffen.
- Uit de stam van berkenbomen kan een sap worden gewonnen. In het voorjaar boort men daarvoor ondiepe gaten in de stam, waarna via een buisje het sap kan worden opgevangen. Door de hoge worteldruk in deze periode van het jaar kan per boom verschillende liters worden afgetapt.
- Door uitwassen ontstaat er bij de ruwe berk soms maserhout of mazelhout. Dit is mooi gevamd waar men kleine meubels en draaiwerk mee maakt.
- De mens gebruikt berkenhout o.a. als brandhout.
- Bezems worden ook met berkentwijgen gemaakt.
- Ook dient het nog altijd voor het maken van triplex.

Ideeën en tips



Vlaanderen
verbeelding werkt

- Op <https://www.youtube.com/watch?v=xgrwUkd8aZA> vind je een eenvoudige manier om berkensap af te tappen. Je doet dit het best in de lente. Er zijn nog andere methoden, zoals in de boom snijden, Maar let op: als het jouw boom niet is, mag dat niet zomaar.
- Vers berkensap is ook maar twee dagen houdbaar in de koelkast. Wil je vers berkensap langer bewaren, dan moet je citroensap toevoegen, het invriezen of het pasteuriseren, verhitten dus.

Cultuur

- De in Oostenrijk gevonden ijsmummie Ötzi, 5.000 jaar oud, had twee tasjes bij zich die gemaakt waren van berkenschors.
- De berk of zilverberk was de levensboom bij Kelten, Germanen, Scandinaviërs en de Siberische sjamanen. Hij had dus de status van een heilige.
- Al in de 12e eeuw al wist men dat berkenbloemen wonden kunnen genezen.
- Voor de opkomst van kunststoffen was berkenhout erg in trek vanwege het lichte en buigzame hout: propellers, vliegtuigvleugels, glij-ijzers, velgen van wielen, sportattributen, garenklosjes...
- Berkentwijgen gebruikte men ook als bindwerk voor strooien daken.
- Tot een flink eind in de 20ste eeuw was de berkenroede in de handen van de schoolmeester in vrijwel alle scholen nog een geducht middel om ontzag af te dwingen.
- Klompenmakers verkozen berkenhout omdat het zacht was en dus eenvoudig te bewerken.

Bronnen:

- Mayer, Joachim en Heinz-Werner Schwegler. ANWB Bomengids. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen, 2018.
- Spohn, Margot & Roland. Welke boom is dat? Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen 2019.
- <https://bomenwijzer.be/boom/59>
- <https://www.ecopedia.be/boom/ruwe-berk>
- <https://www.ensie.nl/betekenis/maserhout>
- https://www.floravannederland.nl/planten/ruwe_berk



Vlaanderen
verbeelding werkt

- https://nl.wikipedia.org/wiki/Ruwe_berk
- <https://veluwezoominbeeld.nl/natuurinfo/bomen-en-struiken/ruwe-berk/>
- <https://www.plantvanhier.be/plantengids/plant/ruwe-berk/15>
- <https://mens-en-gezondheid.infonu.nl/natuurgeneeswijze/113594-de-geneeskracht-van-ruwe-berk-en-zachte-berk.html>
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Bouleau_verruqueux
- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/03/08/berkensap-van-de-boom-in-de-fles-is-het-echt-gezond/>